

Laatu ratkaisee vaikuttavuuden tuki- ja liikuntaelinvaivojen hoidossa

Anna Sofia Simula

Yleislääketieteen erikoislääkäri

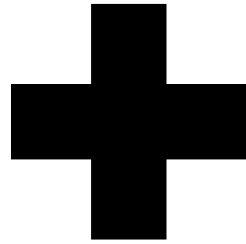
Palvelupäällikkö, ylilääkäri PTH Mikkeli

Väitöskirjatutkija, Oulun yliopisto

Medikalisaatio

Selkäkipu
on normaali
elämään
kuuluva oire

Terveystieteiden
huolto

Selkäkipu on
ongelma, johon
tarvitaan
lääketieteellinen
ratkaisu

Igwesi-Chidobe CN et al. "A life of living death": the experiences of people living with chronic low back pain in rural Nigeria. Disabil Rehabil 2016.

Lin IB, et al. Disabling chronic low back pain as an iatrogenic disorder: a qualitative study in Aboriginal Australians. BMJ Open 2013.

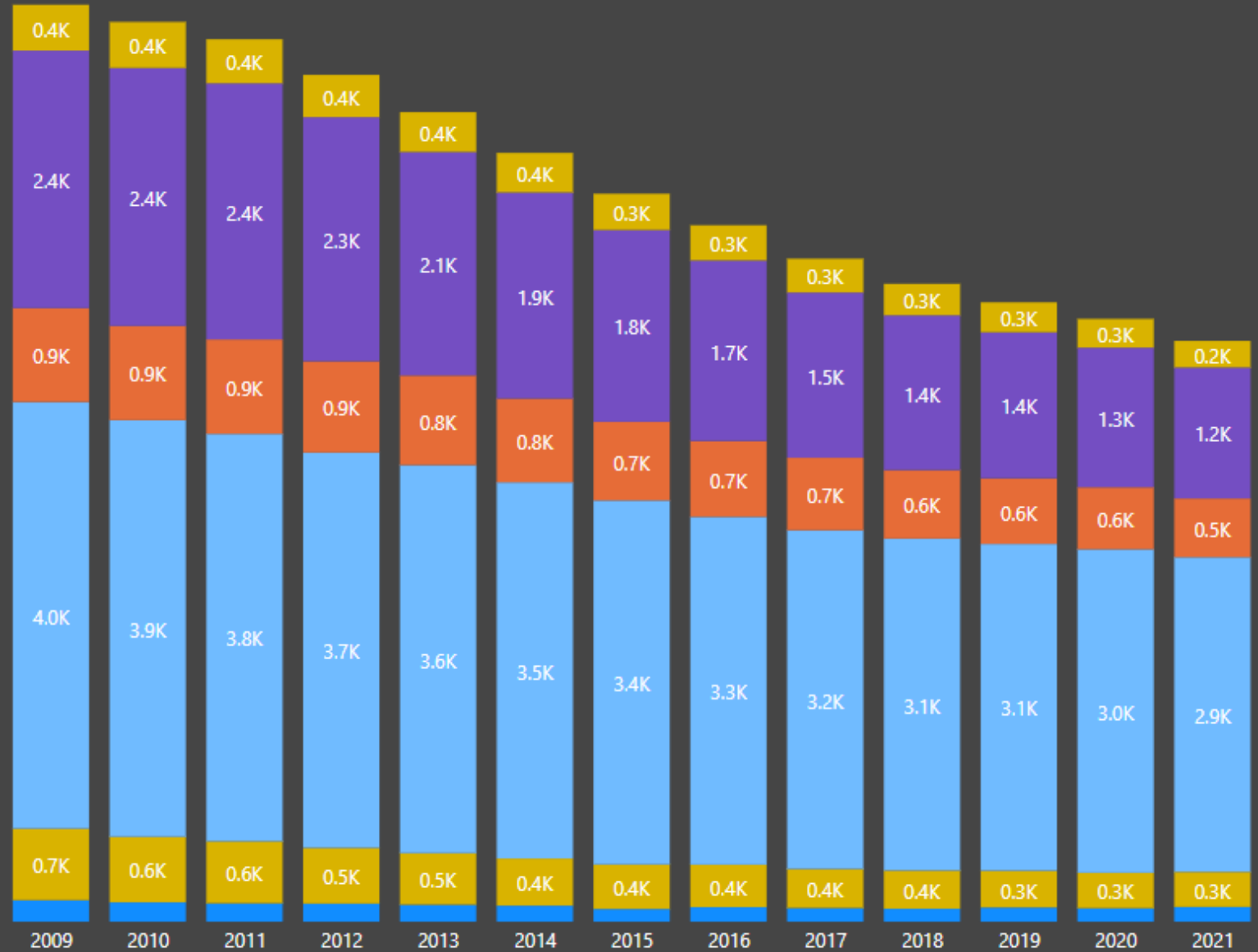
Bui Q et al. Immigration, acculturation and chronic back and neck problems among Latino-mericans.

J Immigr Minor Health 2011.

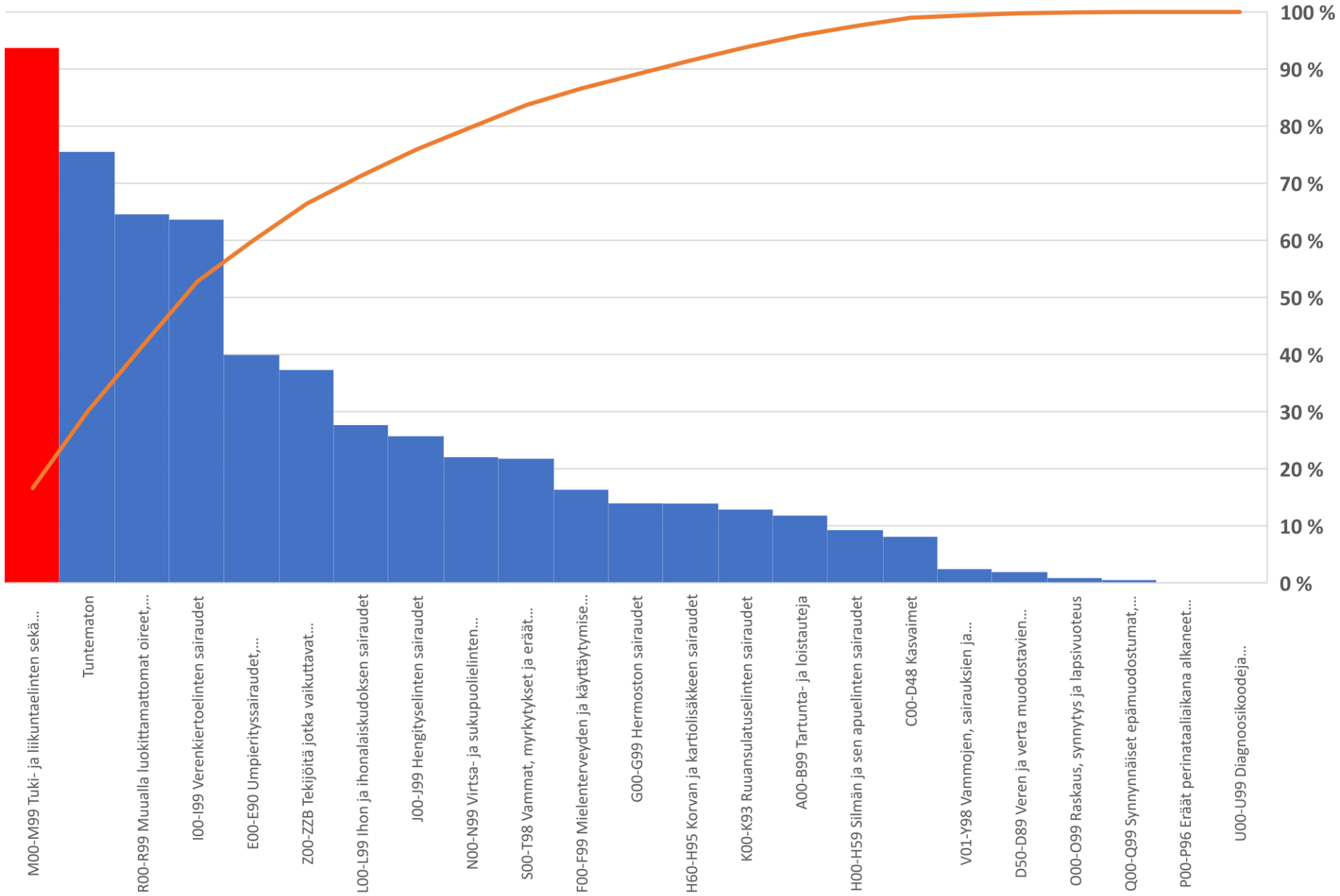
Etelä-Savon työkyvyttömyyseläkkeen saajat, 6 suurinta syytä

Sairauspäryhmä

- II C00-D49 Kasvaimet
- IX I00-I99 Verenkiertoelinten sairaudet
- V F00-F99 Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt
- VI G00-G99 Hermoston sairaudet
- XIII M00-M99 Tuki- ja liikuntael. sekä sidekudoksen s...
- XIX S00-T99 Vammat, myrkytykset ja muut ulk. syiden...

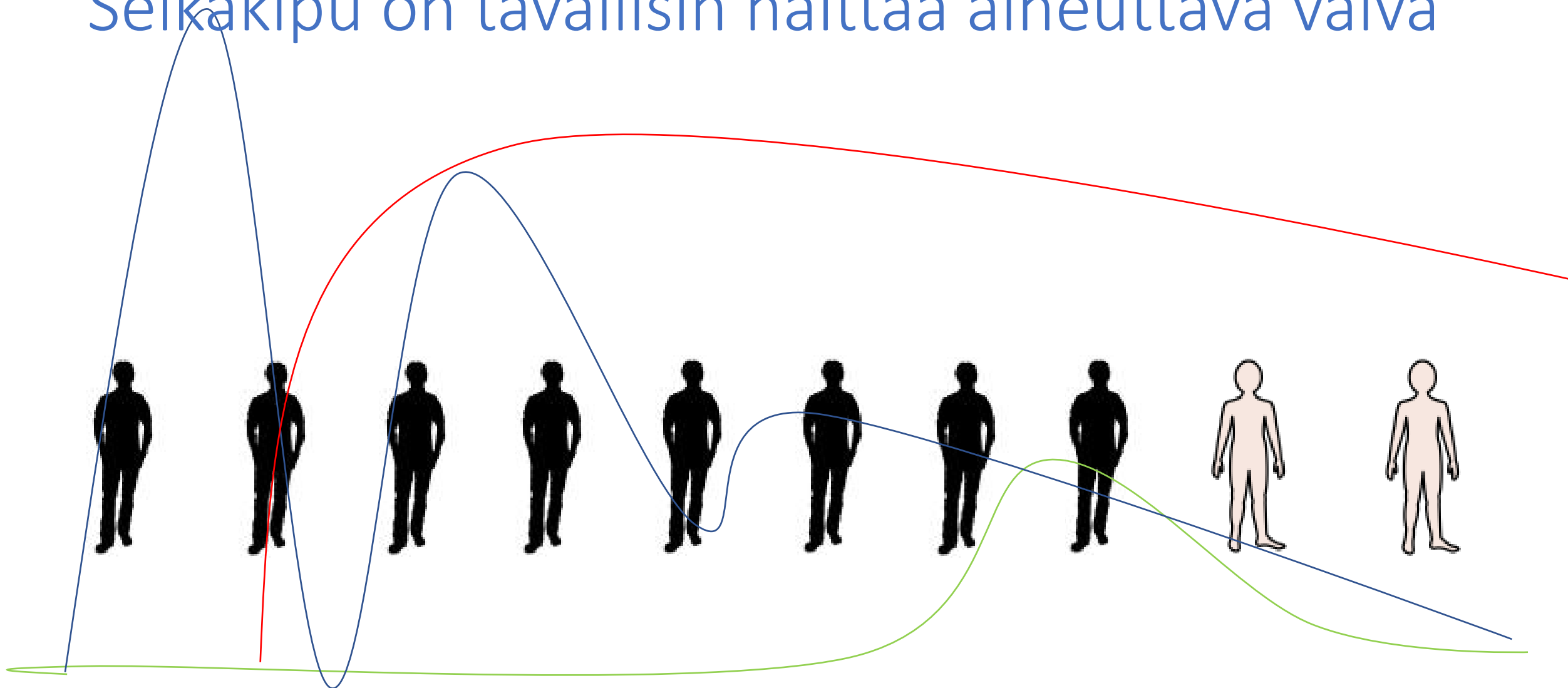

Hyvinvointivaje Etelä-Savossa

Mitä
meidän
lääkärit
tekee
2021?

Selkäkipu on tavallisin haittaa aiheuttava vaiva

Low back pain is the most common course of disability world wide.
Maher et al. Non-specific low back pain: Lancet 10/2016

Simula 2022

Ylihoiossa ja ohioiossa alihoidettu kärsii myös

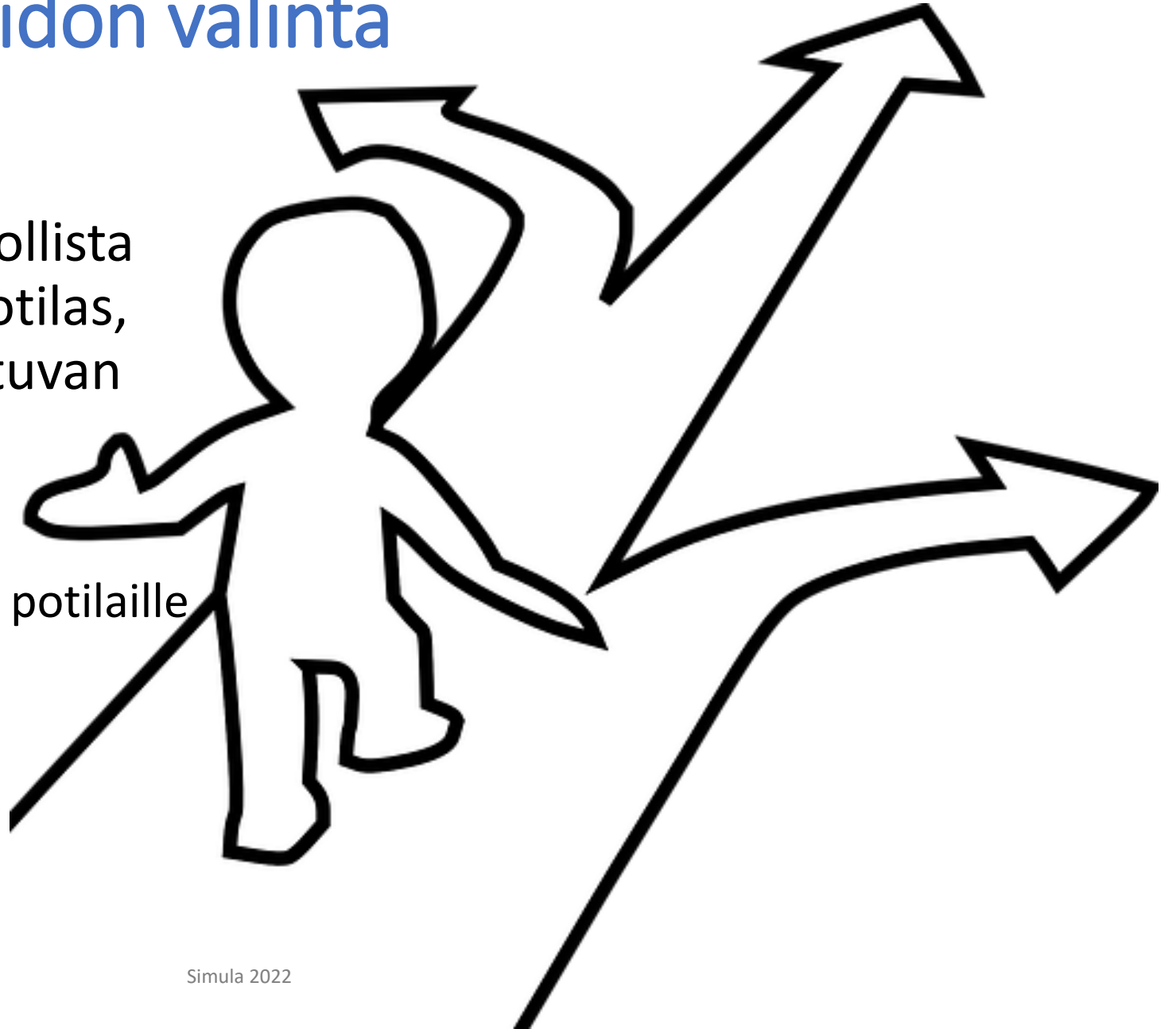
- Isoa osaa tuki- ja liikuntaelin potilasta hoidetaan liikaa
- Eniten hoitoa tarvitsevat jäävät vaille tarvitsemaansa hoitoa
- Kuka tarvitsee hoitoa?
- Kenen apu on tarpeen?

Riskin arviointi vs hoidon valinta

Validoidulla kyselyllä on mahdollista tunnistaa tuki- ja liikuntaelinpotilas, jolla korkea riski kivusta aiheutuvan haitan pitkittymiselle

- **Örebro lyhyt kysely** – kaikille tule potilaille
- **Start selkäkysely** – selkäpotilaille

Start pisteiden mukainen hoito

Kokonaispisteet

Osapisteet kysymyksistä 5.-9.

4 tai yli

4 tai yli

Korkean riskin potilaat

-psykososiaalisesti orientoitunut
fysioterapia alkaen viikon kuluessa

4 tai yli

3 tai alle

Kohtalainen riski- fysioterapia

3 tai alle

3 tai alle

Kaikille- potilasopas + pysy
aktiivisena, työ mukaan lukien +
tarvittaessa kipulääke

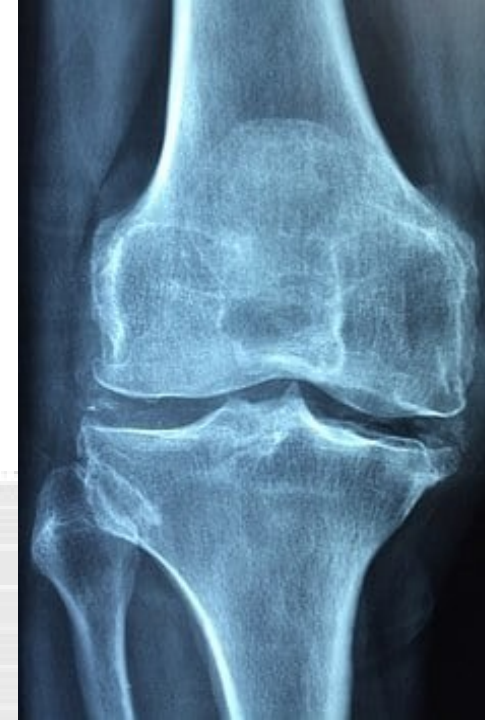

Tarpeettoman MRI:n yleisyys

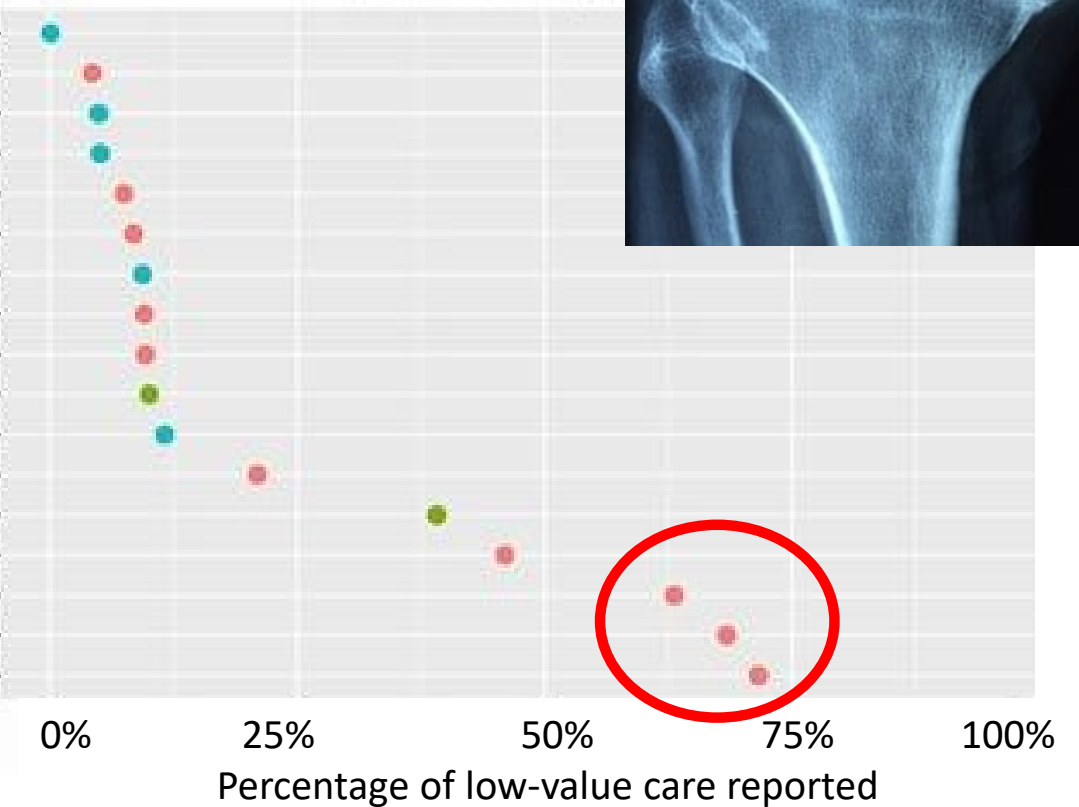

Flaherty S et al. Magnitude and financial implications of inappropriate diagnostic imaging for three common clinical conditions, *International Journal for Quality in Health Care*, Volume 31, Issue 9, November 2019, Pages 691–697, <https://doi.org/10.1093/intqhc/mzy248>

Tarpeettoman röntgenkuvantamisen yleisyys

- Routine monitoring of bone mineral density after starting bisphosphonate treatment - Sprenger et al., 2016 [50]
- Pre-operative chest radiography - Charlesworth et al., 2016 [35]
- Dexa scans more often than every 2 years - Sprenger et al., 2016 [50]
- Preoperative chest radiography - Schwartz et al., 2014 [13]
- Short-interval repeat bone densitometry (DXA) - Colla et al., 2018 [36]
- Short-interval repeat bone densitometry (DXA) - Colla et al., 2018 [36]
- Bone mineral density testing - Schwartz et al., 2014 [13]
- Pre-operative chest radiography - Charlesworth et al., 2016 [35]
- Short-interval repeat DXA scans - Colla et al., 2014 [27]
- Dual-energy X-ray absorptiometry tests (DXA) for bone density - Morden et al., 2014 [53]
- Bone mineral density testing - McAlister et al., 2018 [52]
- Dexa scans more often than every 2 years - Pendrith et al., 2017 [55]
- Chest X-ray in patients undergoing sling surgery - Feng et al., 2016 [44]
- X-ray in outpatient management of uncomplicated URI's - Xu et al., 2013 [8]
- X-ray use in case of uncomplicated low-back pain - Flaherty et al., 2018 [38]
- X-ray use in case of non-traumatic knee pain - Flaherty et al., 2018 [38]
- X-ray use in case of non-traumatic shoulder pain - Flaherty et al., 2018 [38]

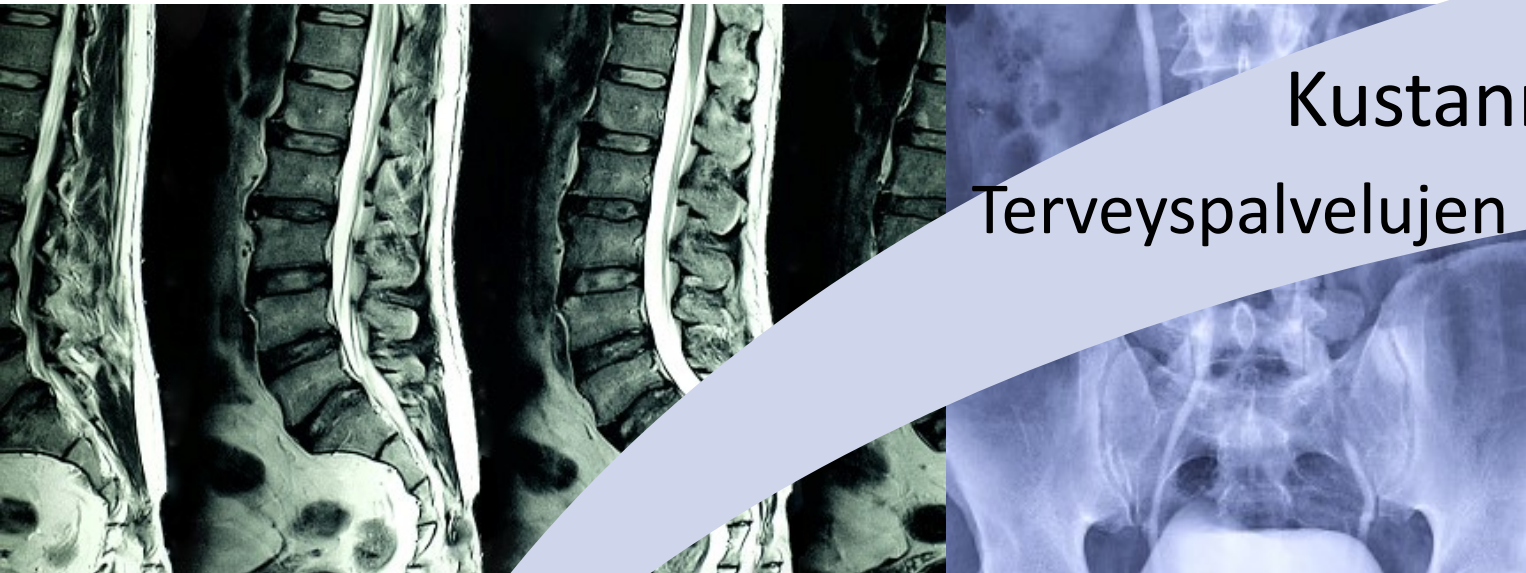
Müskens LJJM, Kool RB, van Dulmen SA, *et al*

Overuse of diagnostic testing in healthcare: a systematic review

BMJ Quality & Safety 2022;**31**:54-63.

Simula 2022

Tarpeeton kuvantaminen on haitallista

Toimintakyvyn
vajaus

Kustannukset
Terveyspalvelujen käyttö

Jenkins HJ, et al Spine J. 2018 Dec;18(12):2266-2277. Imaging for low back pain: is clinical use consistent with guidelines? A systematic review and meta-analysis.

Jacobs JC et al J Gen Intern Med. 2020 Sep 28. Observational Study of the Downstream Consequences of Inappropriate MRI of the Lumbar Spine.

Webster BS et al. Spine (Phila Pa 1976). 2013 Oct 15;38(22):1939-46. Iatrogenic consequences of early magnetic resonance imaging in acute, work-related, disabling low back pain.

Lily H. et al. JAMA Network Open. 2019;2(5):e193676. Expenditures and Health Care Utilization Among Adults With Newly Diagnosed Low Back and Lower Extremity Pain.

Potilasopas vähentää kuvantamista ja sairauspoissaolopäiviä alaselkävivussa

www.bit.ly/alaselkaopas

Miksi kuvantamista ei tarvita?

Kuvantaminen (mm. röntgenkuvaus, tietokonekerroskuvaus tai magneettikuvaus) **ei yleensä auta löytämään kivun syytä.**

Useimmissa tapauksissa **kuvantaminen ei muuta selkävivun hoitoa tai muutoin edistä paranemista.**

EIKÖ KUVANTAMINEN NÄYTÄ SELKÄKIPUNI SYYTÄ?

Selkävivun taustalla oleva **syy ei yleensä näy kuvantamisessa.**

Kuvantaminen auttaa spesifin alaselän kivun syy selvittämisessä, mutta muista, että nämä syyt ovat erittäin harvinaisia ja vastaanotolla tarkistetaan näihin viittaavat oireet.

TIEDÄN HENKILÖITÄ, JOILTA ON LÖYDETTY KUVANTAMISESSA MUUTOKSIA SELÄSSÄ – ENTÄ JOS MINULLA ON NÄITÄ MUUTOKSIA?

Kuvantamisessa löytyy monia muutoksia, mutta on yleensä mahdotonta tietää, johtuuko kipu niistä.

Suurin osa kuvantamisessa havaituista muutoksista on normaaleja ja ne yleistyvät iän myötä.

Kuvantamisessa muutoksia löytyy tavallisesti myös niiltä henkilöiltä, joilla **ei ole koskaan ollut selkävivua.** Esimerkiksi kivuttomista keski-ikäisistä henkilöistä kuudelta kymmenestä löytyy kuvantamisessa muutoksia, kuten välilevyn pullistumia tai rappeumaa.

MIKSI MINUA VARMUUDEN

Tarpeettomat on riskinsä:

- **Säteilyaltistus** ja tietokonekuvaukset **lisätä syövä** sädekuormitusta.

- Kuvantaminen **ja on aikaa v**

- **Selän kuvantaminen usein muuttaa aiheuttaa s** huolta, vaikkakin merkityksettömiä.

- Tutkimuksissa **olevan yhteyden hoitotuloksiin leikkauksiin**

EIKÖ KUVANTAMINEN NÄYTÄ SELKÄKIPUNI SYYTÄ?

Selkävivun taustalla oleva **syy ei yleensä näy kuvantamisessa.**

Kuvantaminen auttaa spesifin alaselän kivun syy selvittämisessä, mutta muista, että nämä syyt ovat erittäin harvinaisia ja vastaanotolla tarkistetaan näihin viittaavat oireet.

Kaikki alaselän kivusta

MIKÄ AIHEUTTAA ALASELÄN KIPUNI?

Useimmiten alaselän kivun syytä ei voida täsmällisesti osoittaa, mutta syy ei yleensä ole vakava.

Alle yhdellä sadasta alaselän kipua kokevasta on jokin tarkasti määritelty eli spesifinen selkävivun syy (esim. murtuma, kasvain, tulehdus tai tulehduksellinen reumasairaus).

Spesifit syyt voidaan yleensä selkeästi tunnistaa ja niiden poissulkemiseksi sinulle esitetään kysymyksiä vastaanotolla.

KIPUNI ON VOIMAKASTA – MERKITSEEKÖ TÄMÄ VAKAVAA VAURIOTA?

Tutkimustieto osoittaa, ettei voimakas kipu tarkoita vakavaa vauriota. On tavanomaista, että ihmiset kokevat erilaisia kiputiloja.

Voimakas kipu ei yleensä tarkoita, että selässäsi olisi jokin vaurio. Kiputuntemukseesi voivat vaikuttaa mm. mieliala ja stressi, unen laatu sekä elintavat ja kuinka hyvä yleiskuntosi on.

KUINKA YLEISTÄ ON TAVALLINEN ALASELÄN KIPU?

Tavallinen alaselän kipu on yleistä ja usein toistuvaa.

Neljä viidestä kärsii alaselän kivusta jossakin elämänsä vaiheessa. Puolella heistä ilmenee uusiutuvia selkäkipuja elämän aikana.

Selkävivun uusiutuminen on yleistä, eikä se tarkoita, että olisi syytä huoleen.

MITÄ ON TAVALLINEN ALASELÄN KIPU?

Tavalliselle alaselän kivulle ei löydy erityistä syytä tai diagnoosia.

Kipu voi olla lievää tai hyvin voimakasta, mutta **tyypillisesti se helpottuu huomattavasti ensimmäisen viikon aikana.**

Kipu saattaa tuntua myös **Kun selkäkipu helpottuu myös alaraajakipu vähenee.**

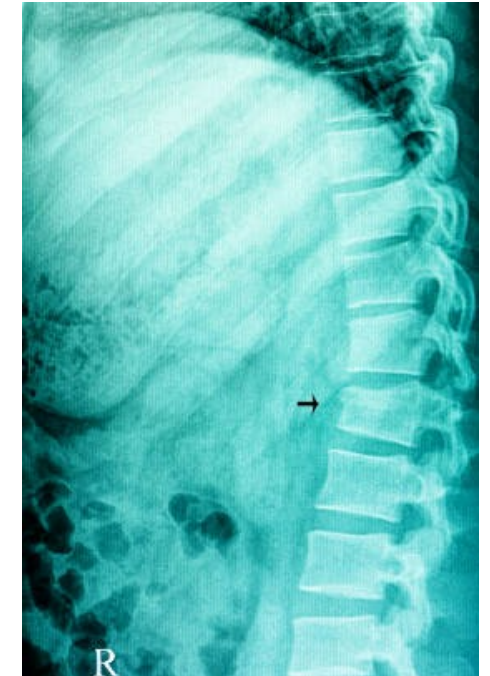
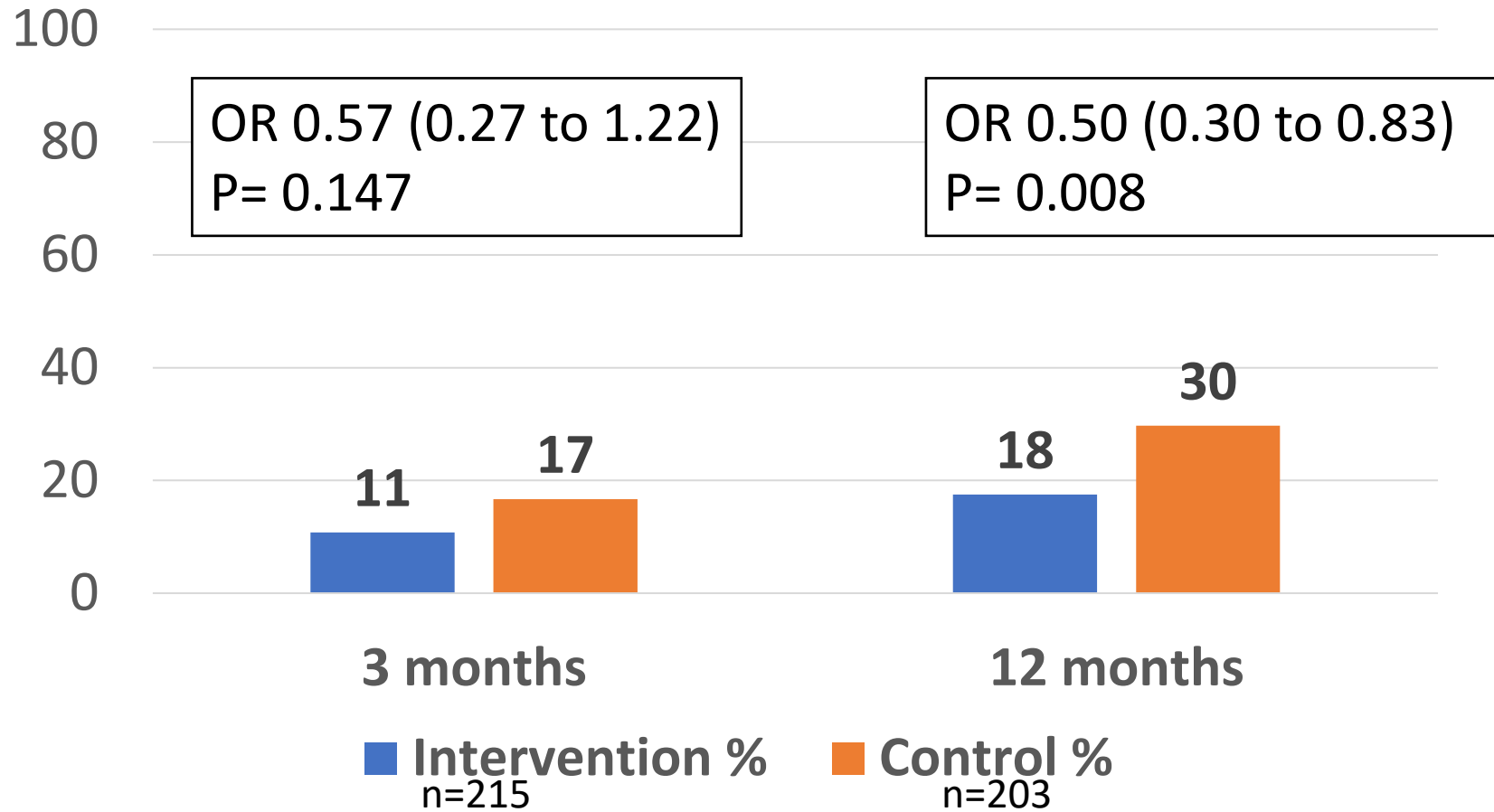
MITÄ ON TAVALLINEN ALASELÄN KIPU?

Tavalliselle alaselän kivulle ei löydy erityistä syytä tai diagnoosia.

Kipu voi olla lievää tai hyvin voimakasta, mutta **tyypillisesti se helpottuu huomattavasti ensimmäisen parin viikon aikana.**

Kipu saattaa tuntua myös alaraajoissa. **Kun selkäkipu helpottuu, yleensä myös alaraajakipu vähenee.**

Kuvantaminen %

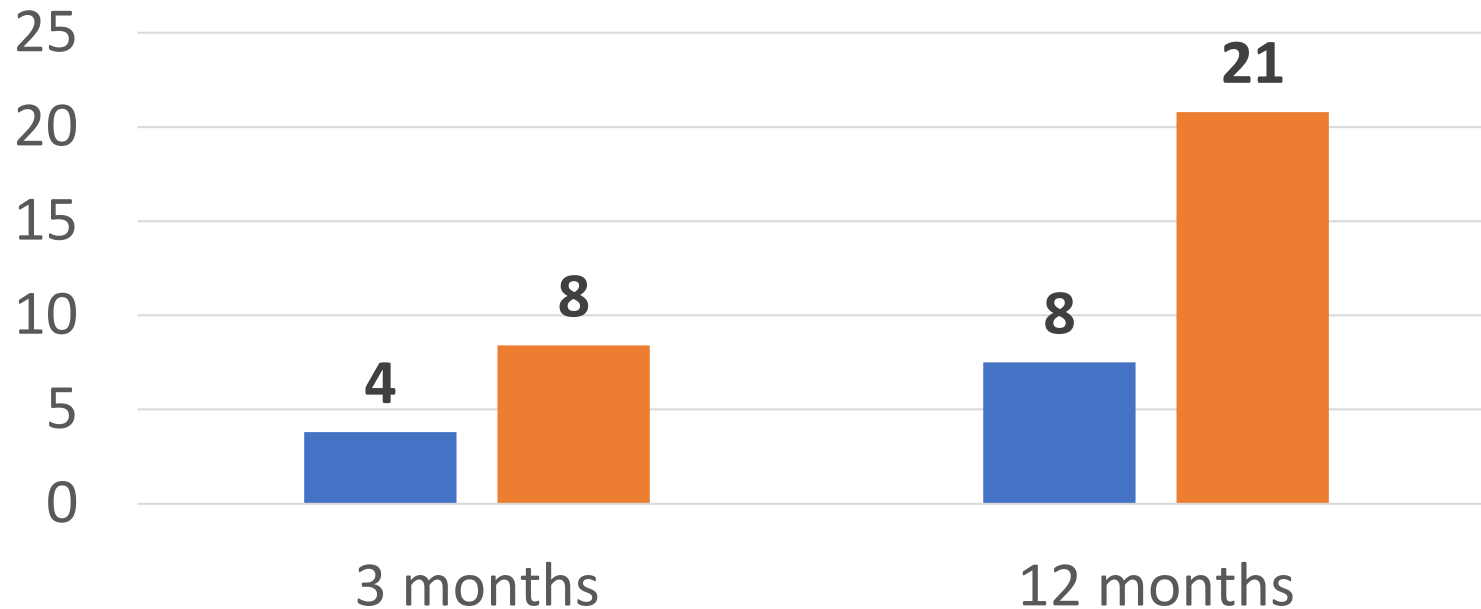

Sairauspoissaolo päivät (keskiarvo)

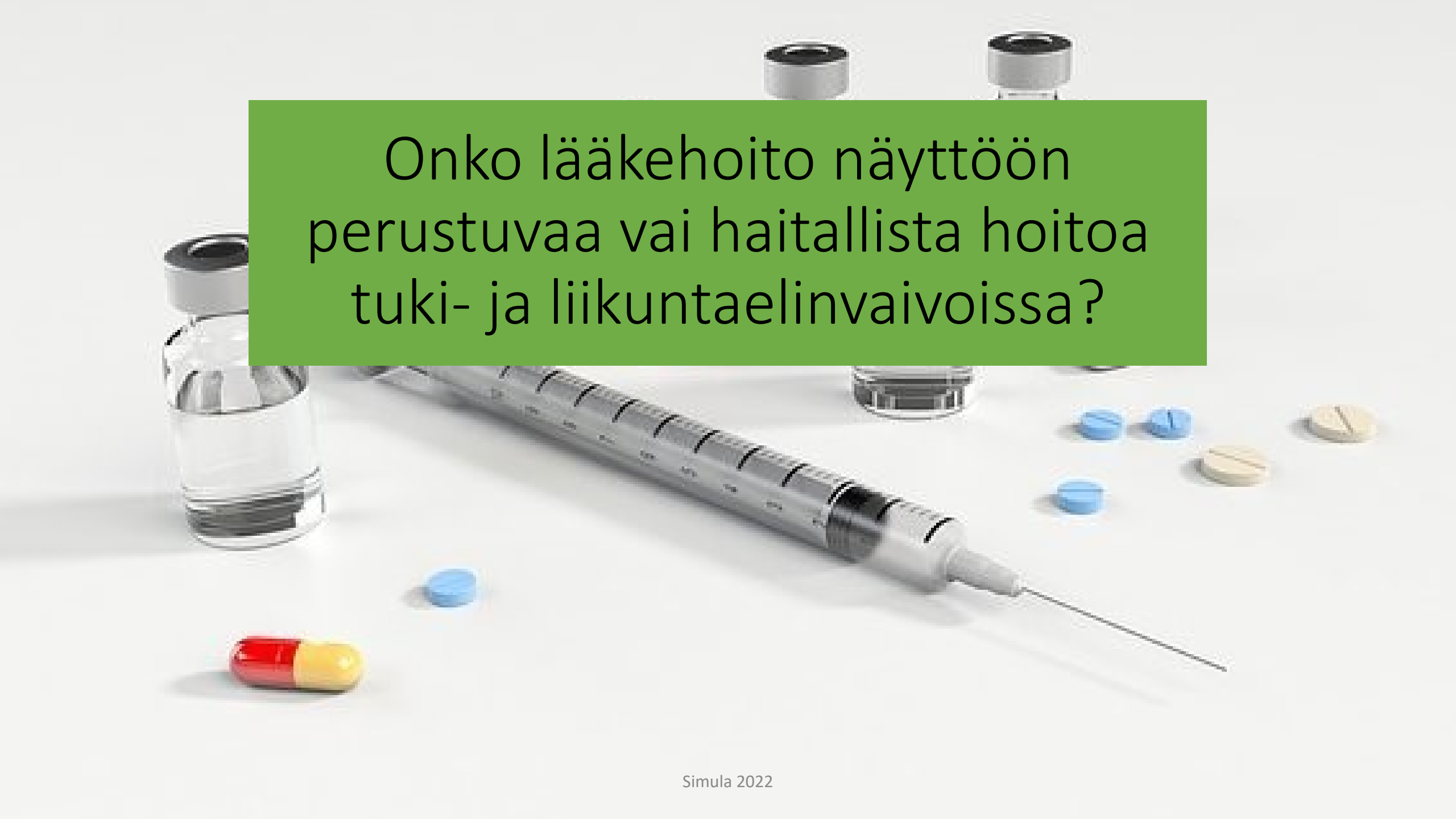
RR 0.47 (0.26 to 0.83)
P= 0.010

RR 0.36 (0.18 to 0.72)
P=0.004

■ intervention n=215   ■ control n=203

A collection of medical supplies is arranged on a white surface. In the foreground, a large, clear plastic syringe with a needle is positioned diagonally. To its left is a small glass vial with a white cap. To its right are several pills: two blue tablets, one yellow tablet, and one red and yellow capsule. In the background, two more vials with white caps are visible. A green rectangular box is overlaid on the image, containing text in Finnish.

Onko lääkehoito näyttöön
perustuvaa vai haitallista hoitoa
tuki- ja liikuntaelinvaivoissa?

TULEHDUSKIPULÄÄKE vs PLASEBO

alaselkäkipu

- Enthoven WT, Roelofs PD, Deyo RA, van Tulder MW, Koes BW. Non-steroidal anti-inflammatory drugs for chronic low back pain. Cochrane Database Syst Rev. 2016.
- van der Gaag WH, Roelofs PD, Enthoven WT, van Tulder MW, Koes BW. Non-steroidal anti-inflammatory drugs for acute low back pain. Cochrane Database Syst Rev. 2020.

Opioidi vs plasebo kroonisessa ei syöpäkivussa

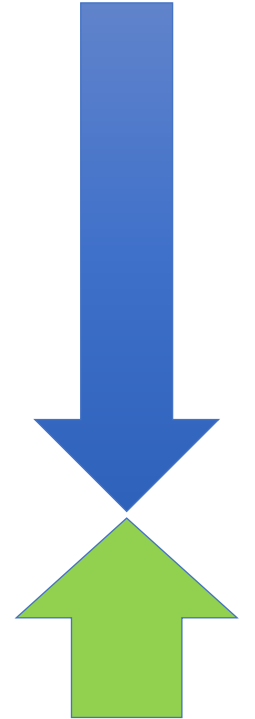

Morgan DJ et al. 2019 Update on Medical Overuse: A Review. JAMA Intern Med. 2019 Sep 9.

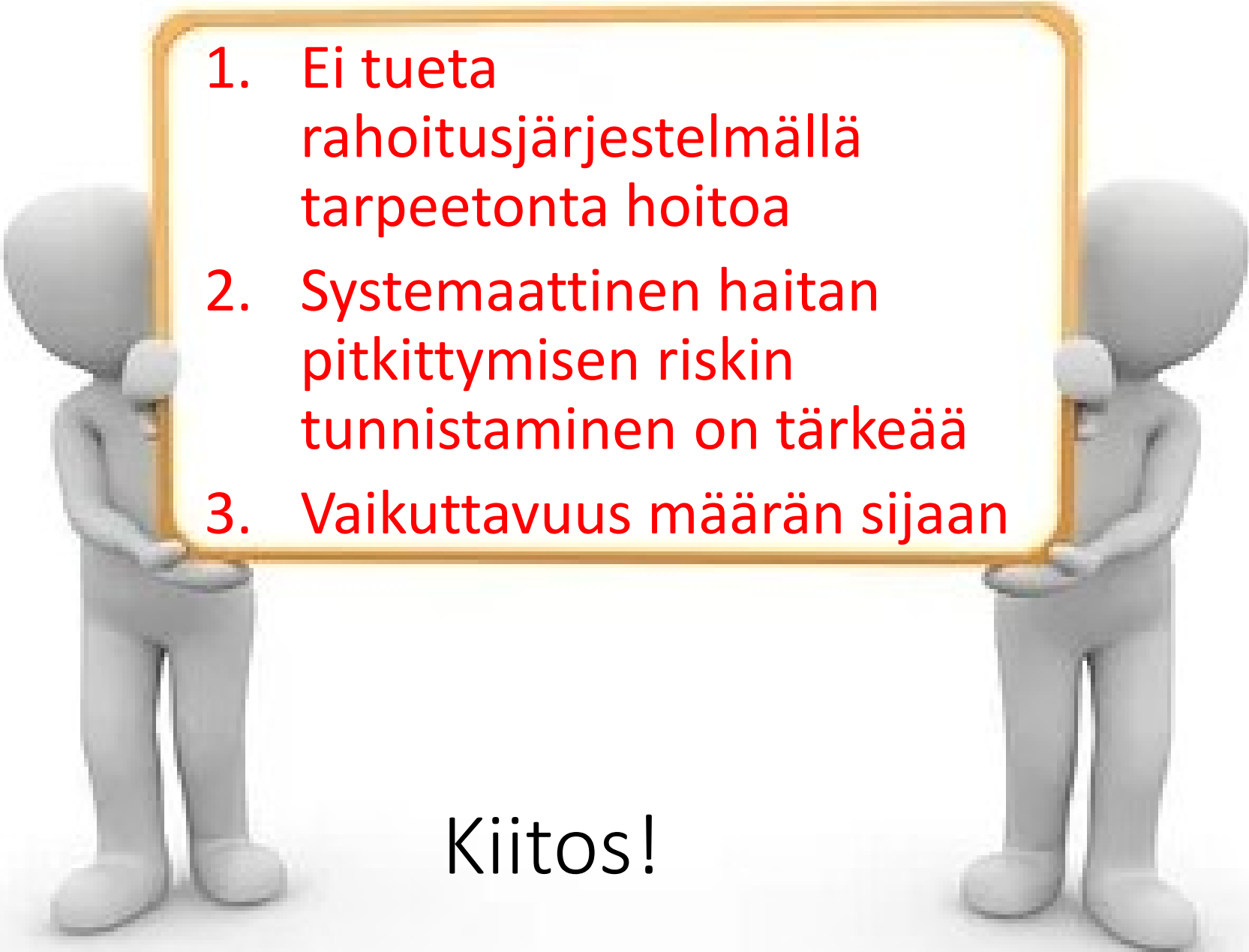
Fysioterapeutin suoravastaanoton hyötyjä

- vähemmän fysioterapiakäyntejä
- vähemmän lääkärikäyntejä
- vähemmän kuvantamistutkimuksia
- vähemmän tulehduskipulääkkeitä
- vähemmän erikoissairaanhoidoa
- vähemmän kustannuksia
- tyytyväisemmät potilaat
- parempi hoidon laatu

- Piscitelli D et al. Direct access in physical therapy: a systematic review. Clin Ter. 2018 Sep-Oct;169(5):e249-e260.
- Demont A et al. Impact of models of care integrating direct access to physiotherapy in primary care and emergency care contexts in patients with musculoskeletal disorders: A narrative review. Rev Epidemiol Sante Publique. 2020 Sep;68(5):306-313. French.

-
1. Ei tueta rahoitusjärjestelmällä tarpeetonta hoitoa
  2. Systemaattinen haitan pitkittymisen riskin tunnistaminen on tärkeää
  3. Vaikuttavuus määrän sijaan

Kiitos!